

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

חולין דף כו.

תמד שלא החמיץ עדיין אליבא דרבנן נחמן, האם ניקח בכסף מעשר והאם אינו פוסל למקוה, מטעם דרוב תמדין מחמיצים לבסוף? [תוד"ה דלמא].

האם פוסל בג' לוגים למקוה?	האם ניקח בכסף מעשר?	
אינו פוסל	ניקח	לרש"י ¹
אינו פוסל	אינו ניקח	לתוס' ²

שלושה לוגים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין או חלב, או שלושה לוגים שלמים שנפל לתוכן קורטוב יין או חלב, ונפלו למקוה, מה דינם?

בשלושה לוגים חסר קורטוב שנפל וכו'	בשלושה לוגים שלמים שנפל וכו'	
לא פסלוהו ³	לל"ק ברש"י - בקורטוב יין: לא פסלוהו ⁴ - בקורטוב חלב: פסלוהו לל"ב ברש"י: פסלוהו ⁵	לרבנן
בקורטוב יין: לא פסלוהו בקורטוב חלב: פסלוהו ¹	בקורטוב יין: לא פסלוהו בקורטוב חלב: פסלוהו	לר' יוחנן ⁶

¹ רש"י הסביר לקושיית הגמ' "דלמא אי שבקיה הוה מחמיץ", ולתירוץ "כששייר ממנו בכוס ולא החמיץ", דהכל מיירי גם לענין מעשר אם יצאו המעות שביד מוכר לחולין או לא. דכיון דאזלינן בתר רובא ורוב תמדים מחמיצים הם, לכן הוא חשוב פרי כבר מעכשיו ושפיר ניקח בכסף מעשר שני.

² תוס' חולקים וס"ל שאין קושיית הגמ' על ניקח בכסף מעשר שני, דבדין הוא שלא ילקח מחמת ספק, וכל הנידון הוא רק לענין מקוה דשם יש חידוש שספק מים שאובים לקולא, ולכן יש לסמוך על הספק הזה "דלמא אי שבקיה הוה מחמיץ". ותירוץ הגמ' כששייר ממנו בכוס, ג"כ קאי על מקוה, שאם נתברר לבסוף שלא החמיץ, אנו יודעים למפרע שמקוה זה היה פסול.

³ ולפי הלישנא קמא ברש"י להלן, מכאן דייק רב נחמן שתמד שעתיד להחמיץ חשוב תמד וניקח בכסף מעשר שני ופוסל את המקוה ולא אזלינן בתר חזותא, והיינו מזה שאמרו רבנן דאי לפסול משום חזותא בלחוד אלא תרתי בעינן שיעורא וחזותא לפסול את המקוה, אבל בחזותא של מים לבד לא מועיל לפסול בג' לוגים עד שיהיה שיעור ולכן קורטוב חלב לא משלים לג' לוגים לפסול את המקוה אף שיש כאן חזותא של ג' לוגים מים, הכי נמי כאן בתמד כיון שיש בו לדבר הגורם לו להחמיץ, אף שעדיין חזותו מים חשוב פרי וניקח בכסף מעשר ואינו פוסל למקוה, וזה סברת רב נחמן.

⁴ ללישנא זו בעו רבנן בשביל לפסול את המקוה תרתי לריעותא דגם שיהיה שיעור של ג' לוגים מים וגם שיהיה מראיהם כמראה מים. ואם מראיהם כמראה יין אפ"י שיש שיעור של ג' לוגים לא פסלוהו. וללישנא זו ברישא גבי נפל בתוכם קורטוב יין לא גרסינן ג' לוגים "חסר קורטוב", דגם בלא חסר קורטוב הוא אותו דין דלא פסלוהו כיון שמראיהם כמראה יין.

⁵ דס"ל דאזלינן רק בתר שיעורא ולא בתר חזותא, ולכן אם יש ג' לוגי מים אפ"י שהוסיף עליהם קורטוב של יין ומראיהם כמראה יין בכל אופן פסלו למקוה, ולא איכפת לי בחזותא. ומכאן דייק רב נחמן דלא אזלינן בתר חזותא כלל, ולכן אפ"י שהתמד הזה כמראה מים לא אזלינן בתר חזותא אלא בתר לבסוף, וכיון שסופו להחמיץ הוא ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה.

⁶ ס"ל שהכל הולך אחר המראה, ולכך אם נפל קורטוב חלב בין אם היו שלושת לוגים מעיקרא ובין לא, חשוב שנפלו עתה שלושת לוגים של מים והעלו את המקוה. אבל אם נפל קורטוב יין ושינה את המראה שלהם חשוב כיון מזוג, ובין אם לא היה מעיקרא שלוש לוגים ובין אם היה שלושת לוגים אינם פוסלים את המקוה.

יוחנ"י כוכל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

חולין דף כו.

האם תמד שלא החמיץ לר' אלעזר צריך להפריש עליו מיניה וביה?

אליבא דר' יהודה	אליבא דרבנן	
צריך ²	לא צריך	לרש"י
צריך	צריך ³	לתוס'

חולין דף כו:

מה דין תמד שנטמא האם מועיל לו השקה?

כשלא החמיץ עדיין	כשהחמיץ	
בתמדו במים טהורים ונטמא: מועילה בתמדו במים טמאים: לא מועילה ⁴	לא מועילה	לרבא
מועילה	לא מועילה	לרב גביהה מבי כתיל

קטנה ונערה, האם יש להם מכר או קנס בזמנים דלהלן?

בפחותה מבית ג'	בבית ג' עד בית י"ב	כשהיא נערה עד שתתבגר	
יש	יש	אין	מכר
אין	לר"מ: אין לחכמים: יש	יש	קנס

בת בגילאים כדלהלן, האם יכולה למאן או לחלוץ?

כשלא הביא עדין ב'	כשהביאה ולא רבה עדיין השחור על הלבן	משרבה השחור על הלבן	
יכולה	לר"מ: אינה יכולה לרבנן: יכולה	אינה יכולה	למאן
אינה יכולה	יכולה	יכולה	לחלוץ

¹ ומכאן דייק רבא דמתניתין שאמרה לגבי תמד שלא החמיץ שאינו ניקח בכסף מעשר וכן אינו פוסל את המקוה אף שסופו להחמיץ, כר' יוחנן בן נורי דאזיל בתר חזותא - ועתה חזותו מים ולכך אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה כמו בקורטוב חלב.

² ומזה הוכיחה הגמ' דר' אלעזר פליג על רב נחמן הסובר שבהחמיץ חולקים ר' יהודה ורבנן, אבל בלא החמיץ לא נחלקו ולכו"ע אינו ניקח בכסף מעשה ופוסל את המקוה. ומזה שאמר ר"א שמודה ר' יהודה שגם כשמפרישים על התמד הזה מפריש ממנו מיניה וביה דוקא ולא ממקום אחר, שמע מינה שאפי' בתמד שלא החמיץ צריך להפריש עליו תרו"מ וא"כ ה"ה שניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה.

³ הנה הוקשה לתוס' על פירש"י, דמנן שרב נחמן פליג אר"א, הרי ס"ל לרבנן נחמן שאפי' בעתיד להחמיץ ג"כ דינו כהחמיץ, ובאמת לשיטתו ודאי שלר' יהודה צריך להפריש גם קודם שהחמיץ לתרומות ומעשרות מן התמד. [ורק מפריש מיניה וביה ולא מתמד אחר מפני החשש שלא יפריש מן הפטור על החיוב]. ולכן פירשו תוס' שמחלוקתם היא בשיטת רבנן שלרב נחמן בלא החמיץ עדיין לרבנן אינו חשוב תמד ורק לר' יהודה אמרינן מה שעתידי להחמיץ חייב בהחמיץ, וא"כ ודאי שלרבנן לא מפריש ממנו תרו"מ ואילו לר"א שאמר הכל מודים שאין מפרישים עליו ממקום אחר, משמע שגם לרבנן צריך להפריש תרו"מ, ורק בא לחדש שאפי' לר' יהודה דמחשיב לו כתמד מ"מ לא יתרום עליו ממקום אחר אלא מיניה וביה.

⁴ וביארו תוס' (ד"ה הכא) לסברתו, דכיון שנטמאו המים בפני עצמן איכא למימר שלא מועיל להם השקה אלא בפני עצמן ולא כשכבר עושה תמד אפי' שעדיין לא החמיץ.